Region Stockholm

9

Yttrande över motion 2021:44 av Alexander Petersson med flera (S) om att ställa krav på kollektivavtal vid upphandling

HSN 2021-1956

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Utredning och beställarstöd
Monica Prabhakar

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-01-27

HSN 2021-1956

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2021:44 av Alexander Petersson med flera (S) om att ställa krav på kollektivavtal vid upphandling

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion om att ställa krav på kollektivavtal vid upphandling. I motionen föreslår Alexander Petersson med flera (S) att det vid alla upphandlingar av verksamhet i Region Stockholm ska ställas krav på kollektivavtal och att all verksamhet i Region Stockholms regi ska garantera kollektivavtal för alla anställda.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2021:44 av Alexander Petersson med flera (S).

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2021:44 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdsnämnden beställer utförande av olika vårdtjänster av privata vårdgivare och av regionens egenregiverksamheter. Avtal med privata vårdgivare tecknas efter upphandling enligt LOU, lag (2016:1145) om offentlig upphandling eller efter godkänd ansökan i ett vårdval enligt LOV, lag (2008:962) om valfrihetssystem. Motionen framför bland annat att kollektivavtal ger ett grundläggande skydd och förutsägbarhet för både

arbetsgivare och arbetstagare samt att företag med dåliga anställningsvillkor inte ska gynnas när de lägger anbud vid upphandling för att de då kan pressa kostnader.

Överväganden
I regionen finns flera styrdokument inom inköps- och upphandlingsområdet. Ett av dessa styrdokument, uppförandekod för leverantörer (LS 1303–0353), syftar till att främja en hållbar utveckling däribland arbetsrättsliga förhållanden. Uppförandekoden kan vara lämplig när det i avtalen ställs krav på hållbara leveranskedjor, exempelvis vid upphandling av läkemedel. Även av regionens inköpspolicy (LS 2018–0667) framgår att regionens inköpsprocess ska främja hållbarhet, bidra till hållbar produktion, motverka kränkningar av mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter samt motverka negativ miljöpåverkan och korruption. Detta utvecklas vidare i regionens riktlinjer för inköp (LS 2018–0667) där bland annat lagkravet om skyldigheten att utifrån behövlighetsbedömning beakta arbetsrättsliga villkor för lön, semester och arbetstid samt tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning lyfts fram.

Lagkravet som åsyftas ovan anges i LOU och omfattar inte hälso- och sjukvårdstjänster och någon motsvarighet finns inte angiven i LOV. Det är dock möjligt att ställa arbetsrättsliga villkor även i dessa fall, om det är behövligt. Det är inte möjligt eller lämpligt utifrån en likabehandlingsprincip att ställa krav på ett visst kollektivavtal i en upphandling eller i ett vårdval. De arbetsrättsliga villkoren för lön, semester och arbetstid som ställs ska följa av ett centralt kollektivavtal som tillämpas i hela Sverige på motsvarande arbetstagare i den aktuella branschen. En bedömning behöver göras vid varje specifik upphandling och vid varje specifikt vårdval utifrån risk för oskäliga arbetsvillkor. I bedömningen ska även övriga grundläggande upphandlingsrättsliga principer beaktas så som proportionalitetsprincipen. Detta innebär att de krav som ställs ska vara proportionerliga utifrån det som anskaffas.

Att konkurrera med pris i en upphandling, ensamt eller i kombination med utvärdering av kvalitet är en viktig marknadsmekanism. Vid en LOU upphandling där pris är ett utvärderingskriterium får eller ska, beroende på vilken typ av tjänst som upphandlas och vilken bestämmelse i lagstiftningen som därmed blir tillämplig, en upphandlande myndighet i det fall ett anbud förefaller vara onormalt lågt begära att leverantören förklarar det låga priset eller kostnaden och anbudet ska förkastas om leverantören inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat det låga priset eller kostnaden.

Myndigheten får eller ska också förkasta en leverantörs anbud om den finner att det onormalt låga priset beror på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter. I vårdval är ersättningen i förväg fastställd av hälso- och sjukvårdsförvaltningen och lika för alla leverantörer i vårdvalet. Därmed uppstår inte samma marknadsmekanism som i LOU upphandlingar vad gäller låga priser.

Vad gäller förslaget att all verksamhet i Region Stockholms regi ska garantera kollektivavtal för alla anställda besvaras inte frågan i detta yttrande. Den regionägda sjukvårdsproduktionen lyder inte under hälso- och sjukvårdsnämnden.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget till beslut medför oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget till beslut medför oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Förslaget till beslut medför inga konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget till beslut medför inga administrativa kostnader.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Margareta Tufvesson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Anders Ahlsson, 2022-01-27

Region Stockholm

Regionfullmäktige

MOTION
2021-06-08

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Motion av Alexander Petersson och Robert Johansson (S) Ställ krav på kollektivavtal vid upphandling

Om rätt krav ställs kan Region Stockholm erbjuda stockholmarna god kvalitet i de tjänster som vi erbjuder invånarna. Om rätt krav ställs. Ett tydligt sådant krav som höjer kvaliteten på verksamheten och skapar trygghet för de som arbetar är krav på kollektivavtal. Kollektivavtal ger ett grundläggande skydd och förutsägbarhet för både arbetsgivare och arbetstagare. Det ger också de anställda möjlighet att kunna fokusera på att skapa en bra produkt i arbetet istället för att behöva oroa sig för olika arbetsrelaterade villkor på arbetsplatsen.

Kollektivavtalet är fördelaktigt oavsett om du är arbetsgivare eller anställd. Som anställd innebär det att du får en avtalad lön som du vet betalas in varje månad. Avtalad (reglerad) arbetstid. Du är försäkrad i arbetet och får en summa avsatt för din pension när du arbetar. Du blir trygg om du vet att du har råd att bli gammal. Sammantaget kan man säga att kollektivavtalet tryggar rättvisa villkor i arbetet men också till dig som arbetar både idag och inför framtiden.

Som arbetsgivare garanteras du fredsplikt på arbetsplatsen och i och med det en förutsägbarhet över den tid som avtalet löper. Villkoren är desamma för de som arbetar på din arbetsplats. Inte minst handlar det också om att olika arbetsgivare ska kunna konkurrera på samma villkor. Företag med dåliga anställningsvillkor ska helt enkelt inte gynnas när de lägger anbud vid upphandling för att de då kan pressa kostnader.

Kort sagt – det handlar om ordning, reda och trygghet – för såväl företag som anställda.

Att kräva kollektivavtal vid offentlig upphandling handlar alltså i grunden om omsorgen om sina anställda och de anställda som anställs av de företag som utför våra tjänster. Det handlar också om omsorgen över våra verksamheter och att produkten vi levererar är av hög kvalitet.

Kollektivavtalet måste också i offentlig förvaltning såsom Region Stockholms egna verksamheter vara en lägsta anständighetsnivå för våra anställda. Vi tror inte detta är ett problem idag, vi antar att alla våra egna bolag har avtal. Men ingen människa eller

organisation är perfekt och därför är det bra tydliga direktiv som inte kan missförstås. Därför menar vi att kravet inte bara måste riktas i våra upphandlingar utan även ”inåt” i organisationen.

Med anledning av ovan föreslås fullmäktige besluta

Att det vid alla upphandlingar av verksamhet i Region Stockholm ska ställas krav på kollektivavtal.

Att all verksamhet i Region Stockholms regi ska garantera kollektivavtal för alla anställda.

Alexander Petersson (S)

Robert Johansson (S)

Jens Sjöström (S)

Rolf Lindell (S)

Petra Larsson (S)

Daniel Carlstedt (S)

Johan Heinonen (S)